

In Vlindervlucht door Nederland!

Afgelopen jaar bestond De Vlinderstichting veertig jaar. Landelijk brachten we ons beschermingswerk voor vlinders en libellen onder de aandacht met een vlindervlucht door Nederland.

In 2023 zijn we van januari tot en met december alle twaalf provincies afgegaan. Om anderen kennis te laten maken met ons werk én onze vrijwilligers persoonlijk in het zonnetje te zetten. We geven graag een terugblik van de afsluitende activiteiten van afgelopen jaar.

Noord-Holland | Libellen

Maandag 25 september werden wij flink verrast toen de locatie, Gasterij Leyduin, niet wist van onze komst. Wat bleek; we hadden al die tijd geen contact gehad met de gasterij, maar met Huis Leyduin, gelukkig op steenworp afstand. Het voelde als een gratis 'upgrade' voor onze jubileumactiviteit en pakte uiteindelijk heel goed uit. Veel van de deelnemers kennen het gebouw doordat ze hier regelmatig wandelen, maar binnen waren ze nog niet eerder geweest. Projectleider Roy van Grunsven vertelde over de vlinder- en libellenfauna van deze provincie.

De duinen van Noord-Holland zijn belangrijk voor dagvlinders. Dit zijn ze van oudsher al, maar ze zijn alleen maar belangrijker geworden. Stikstofdepositie zorgt voor verzuivering van graslanden en voor veranderingen in de bodem en samenstelling van de waardplanten. De duinen hebben door hun ligging en de overwegend westelijke wind relatief weinig stikstofdepositie, daarnaast hebben ze kalkhoudend zand en dynamiek. Dit zorgt ervoor dat vlinders hier minder last van de stikstofdepositie hebben dan in het binnenland. Een aantal tellers werd ter plekke in het zonnetje gezet. Onder anderen Lucien Knol, een enthousiaste boswachter, die al sinds 1999 telt bij het Zwanewater en Pettemerduinen.

Aansluitend was er de keuze: met Roy mee op pad

voor een libellenexcursie of aansluiten bij de workshop Papierknipkunst met Anke Doornekamp. Er was voldoende animo: 'Als ik eerst meega met de excursie, kan ik daar dan iets eerder weg zodat ik alsnog kan knippen?' En zo gingen we met de groep op libellenexcursie en kwamen we terug met een iets kleiner aantal. Onderweg zagen we onder andere houtpantserjuffers, een bruinrode heidelibbel en een paardenbijter.

Tekst:
Amber van Amsterdam,
Roy van Grunsven,
Kars Veling
& Rik Wever
De Vlinderstichting

Friesland | Icoonsoorten verdwijnen

We waren te gast bij recreatiebedrijf D'ELF IEKEN in Elsloo Friesland. Het weer van deze druilerige woensdagmiddag eind oktober paste goed bij ons

programma. Want vandaag stond in het teken van twee bijzondere laagveeninsecten die dreigen te verdwijnen uit deze provincie: de grote vuurvlinder en groene glazenmaker. Projectleider Henk de Vries vertelde over verschillende bedreigingen die maken dat deze en andere Friese laagveensoorten onder druk staan. Dit gebeurt stapsgewijs omdat laagveen nooit stabiel is, maar zich steeds ontwikkelt afhankelijk van omstandigheden zoals beheer en klimaat. Aanpassingen in het waterbeheer vormen de sleutel voor het behoud van deze twee laagveensoorten.

Vanuit de soorten gingen we door naar het landschap. Henk Ruiter, een actieve vrijwilliger in Friesland, vertelde over het rietsnijden van vroeger. Zijn vader was een echte rietman. Zijn opa heeft in de turf gewerkt en sneed ook riet. Het was een verhaal over het vervenen van de Rottige Meente en de Weerribben. Vroeger en nu. Henk Ruiter heeft zich meer dan twintig jaar ingezet als vrijwilliger voor de grote vuurvlinder en werd deze middag in het zonnetje gezet voor zijn jarenlange inzet.

De middag werd afgesloten met een presentatie door Jeltje Stam (kwekerij Cruydt-Hoeck). Een verhaal over het belang van autochtone herkomst van zaadmengsels stond centraal. En dat insecten een onmisbare schakel in het ecosysteem zijn: hoe groter de biodiversiteit, hoe stabiel het systeem. Aansluitend nam Jeltje ons mee naar de kwekerij voor een rondleiding. We zien het proces van a tot z, wat er allemaal bij komt kijken en hoe secuur ze te werk gaan om de beste kwaliteit te waarborgen.

Groningen | Verhalen, wintervlinders & muziek

Amber van Amsterdam

Deze middag vierden we samen met SoortenNL. We luisterden naar verschillende presentaties waarin de natuur en cultuur centraal staan, we gingen in gesprek

met de streek en wisselden het af met muzikale intermezzo's van De Kift. Sander Turnhout, schrijver van het *Basisboek Veldbiologie* en *Dan staat het gras als liefde*, leidde de middag in, maar De Kift, muzikale vertellers van literaire verhalen, vormden de rode

draad. En daartussen kwamen verschillende gasten aan het woord.

Nienke Roth (artist in residence, volksverhalen) vertelde over verhalen als instrument om de relatie tussen mens en natuur te belichten en te herstellen. Auteur en pedagoog Martin Schravessande nam ons vervolgens mee in een verhaal over wandelen in het Groninger landschap om hechting in de streek te verkennen.

In het gedeelte 'Hoe is het nu' stond een rondwandeling van 3 kilometer op het programma. Het weer dacht er anders over. Als Sander de vraag stelt wie er – ondanks de regen – mee wil, stak bijna iedereen van de volle zaal zijn hand op. Het idee om direct bij de herstelprojecten Ruiten Aa, de Giezelbaars en de pilot Essentie te kijken moesten we iets bijstellen: het landschap was te drassig. Bij terugkeer vertelden Janke Westra en Jan Willem Kok (locatie ARTphy waar we te gast zijn) over de locatie. Een plek waar ontmoeten, verwonderen en exposeren van hedendaagse kunst centraal staan gelegen in het NatuurNetwerk Nederland.

Ook onze soorten kwamen aan bod: Rik Wever,

Dick Noordhof

Links: grote vuurvliender; rechtsboven: noordse winterjuffer; rechtsonder: rups grote weerschijnvlinder.

Corne Klasen

Silvio Lindhout

coördinator nachtvinders van De Vlinderstichting, verzorgde een korte presentatie over de veranderingen in het soortenspectrum in de regio Westervolde. Hierbij werden voorbeelden van zowel vogels, libellen als nachtvinders gegeven. De nachtvinders stonden centraal in de presentatie. Zo liet hij zien hoe de monitoring van nachtvinders in zijn werk gaat, gaf voorbeelden en deelde enkele resultaten van zijn eigen monitoringsonderzoek in Westervolde. Vervolgens nam Rik de aanwezigen mee naar buiten om naar kleine wintervinders te zoeken, die uiteindelijk in mooie aantallen rondvlogen in de tuin van ARTphy.

Drenthe | Een knallend einde

Kars Velling

We sloten het jubileumjaar af in Drenthe op zaterdag 16 december, met een speciaal evenement. We waren te gast bij Natuurvereniging Zuid-

wolde, die nog tien jaar ouder is en haar vijftigste verjaardag vierde. Na een korte openingsfilm over wat De Vlinderstichting doet, heette Titia Wolterbeek iedereen van harte welkom. We trapt af met iets heel bijzonders. Samen met tientallen 'nieuwe' gasten kwam de burgemeester van gemeente De Wolden binnen. Ze vroeg Joop Verburg, de voorzitter van Natuurvereniging Zuidwolde, naar voren en sprak hem toe. Joop zet zich al jaren enorm in voor natuur en cultuur. Zo is hij, naast voorzitter van de Natuurvereniging, ook actief binnen de Vlinderwerkgroep Drenthe, Paddenstoelenwerkgroep Drenthe, de Werkgroep Florakartering Drenthe, FLORON en Landschapsbeheer Drenthe. Voor al zijn inzet werd Joop deze bijzondere dag benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau.

Na dit intermezzo gingen we het veld in op zoek naar vlinders en libellen. Aangezien het midden december is verwacht je niet zoveel, maar als je weet wat en hoe je moet zoeken is er wel degelijk van alles te beleven. Een groep ging met Menno Venema (De Vlinderstichting) op zoek naar eitjes van de sleedoornpage. Silvio Lindhout nam zijn groep mee op rupsenexcursie van de grote weerschijnvlinder: met succes! Ze vonden maar liefst zes rupsen. Een derde groep ging samen met René Manger op zoek naar winterjuffers. Een soort die als juffer overwintert. Meerdere bruine winterjuffers en zeldzame noordse winterjuffers zijn gezien.

In ontmoetingscentrum De Boerhoorn waren deze middag ook allerlei binnenactiviteiten voor kinde-

Titia Wolterbeek

Kars Velling

Boven: Zoeken naar rupsen in Drenthe.

Onder: Projectleider Amber van Amsterdam. Door haar enthousiasme en inzet stond er elke maand weer een prachtige jubileumactiviteit klaar. Amber, bedankt!

ren en volwassenen. Zo werden de documentaires *Groenkijkers* (van Sanne Roovers), *De Verwonderaars* (van Rik van der Linden) en de film *Onder het maai-veld junior* vertoond. En Anke van de Vereniging voor Papierknipkunst was ook weer aanwezig.

40 jaar De Vlinderstichting

Bij dezen sluiten we het jubileumjaar af. Heel veel dank aan onze vrijwilligers voor het jaarlijks tellen van de soorten, aan donateurs voor jullie steun, en dank aan iedereen die we geïnspireerd hebben om de tuin of omgeving een stukje vlindervriendelijker te maken!

In Vlindervlucht door Nederland is mede mogelijk gemaakt door het Cultuurfonds. Een terugblik van alle activiteiten zijn te vinden via vlinderstichting.nl/jubileum-activiteiten. ●